

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 13 (1112) 27 САКАВІКА 2013 г.

Са святам Вялікадня!

95-я ўгодкі

Беларускай Народнай Рэспублікі

Да Дня Волі ў Менску

Напярэдадні Дня Волі 25 сакавіка ў Менску былі расклеены прыгожыя каляровыя плакаты з запрашэннем на шэсце і мітынг 24 сакавіка. Плакаты, трэба думаць, сваю справу зрабілі, не глядзячы на неспрыяльнае надвор'е, народу на акцыю сабралася нечакана шмат, асабліва моладзі, якую ў асноўным і клікалі.

Наш кар.

Зварот старшыні Рады БНР да 25 сакавіка

Знагоды 95-й гадавіны стварэння Беларускай Народнай Рэспублікі дзейная старшыня Рады БНР Івонка Сурвіла выступіла са зваротам да беларускага народу:

Ад імя Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, віншую вас з нашым вялікім нацыянальным святам, угодкамі таго слаўнага 25-га сакавіка 1918 года, калі наш народ абвясціў незалежнасць сваёй дзяржавы. У той памятны год мы афіцыйна перасталі быць абарыгенамі Паўночна-Заходняга краю Расейскай Імперыі ды сказалі свету, што мы - і толькі мы - маем права гаспадарыць на нашай - спрадвечна нашай - зямлі.

Заняло, праўда, яшчэ больш за 70 гадоў цяжкага змагання, пакуль Беларусь стала суверэннай Рэспублікай. Але сёння, не глядзячы на здраднікаў, не глядзячы на змушанае маўчанне, Беларусь жыве - жыве ў супраціве гвалту над свабодай, над правамі чалавека і нацыі.

Так як мы калісь з году ў год пацішалі сябе, што ніводная імперыя не вечная і што "загляне сонца і ў наша ваконца"...

Беларусы - народ цяплівы. Мы цэнім жыццё, але мы - не рабы.

Наш народ не раз выходзіў "шчыльнымі радамі" бараніць сваю зямлю. З Божай дапамогай, ён і гэтым разам абароніць жыццё рэспублікі сваёй!

Жыве Беларусь!
19.03.2013 г.

ВІНШАВАЛЬНЫ ЗВАРОТ Ад імя Віленскага аргкамітэту па святкаванню Дня Волі і "Беларускага тыдня"

21-03-2013

Шаноўныя суайчыннікі!

Ад імя дэмакратычнай супольнасці беларусаў у Вільні, мы радыя павіншаваць вас з 95-годдзем абвясчэння Беларускай Народнай Рэспублікі! Нягледзячы на ўсе выпрабаванні, якімі напаткаў лёс беларусаў на шляху да ўласнай дзяржавы, мы павінны памятаць, што справа айцоў беларускай незалежнасці, падпісантаў Акту 25 сакавіка 1918 года, працягвае жыць у сэрцах пакаленняў беларусаў. Сёння мы маем уласную незалежную дзяржаву, найвялікшую каштоўнасць для нашага народу.

Магчыма сённяшняя Беларусь не зусім такая, пра якую марылі шматлікія пакаленні беларусаў, але яна ёсць і ў сваю чаргу мы павінны прыкласці ўсе магчымыя намаганні для таго, каб кожны грамадзянін Рэспублікі Беларусь, а таксама тая сотні тысяч нашых суайчыннікаў, якія жывуць па-за межамі, маглі ганарыцца сваёй краінай, бачылі яе дэмакратычнай, квітнеючай, свабоднай і незалежнай.

У гэты святочны і ўрачысты момант, мы зычым мужнасці беларускаму народу і асабліва тым, хто і па сённяшні дзень пакутуе ў Беларусі ад несправядлівасці, дыскрымінацыі альбо знаходзіцца ў зняволенні за свае грамадскія ці палітычныя перакананні. Мы заклікаем да еднасці і салідарнасці ў адзіным і найбольш істотным імкненні - да свабоднай, незалежнай і дэмакратычнай Беларусі.

Дарагія суайчыннікі! Мацуйцеся і яднайцеся, дапамагайце адзін адному.

Шчасця, веры і натхнення вам і вашым родным!
Жыве Беларусь!
Віленскі арганізацыйны Камітэт
па святкаванні Дня Волі і "Беларускага тыдня".

Віншаванне Сакратарыяту ТБМ да 95-х угодкаў БНР

Шаноўнае спадарства!

Таварыства беларускай мовы віншуе Вас з дзевяноста пятымі ўгодкамі абвясчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі.

95 гадоў назад пасля двухсотгадовага занябання новая беларуская нацыя абудзілася і заявіла ўсяму свету пра сваё права на самастойную дзяржаву. Дзякуючы абвясчэнню БНР, паўстала спачатку БССР, а затым - і сённяшняя незалежная Рэспубліка Беларусь.

Дык няхай жа нязгасныя светлыя ідэалы 25 сакавіка натхняюць усіх нас на стваральную працу дзеля вольнай Бацькаўшчыны!

Сакратарыят, 22 сакавіка 2013 г.

Віншаванне Згуртавання МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

Шаноўныя сябры!

Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" віншуе вас з нашым вялікім гістарычным святам - Днём Волі!

95 гадоў таму, 25 сакавіка 1918 года, была прынята Трэцяя Устаўная Грамата, якая абвясціла незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі. Значнасць гэтай падзеі неаспрэчная, бо менавіта акт 25 сакавіка паклаў пачатак беларускай дзяржаўнасці ў XX стагоддзі. Дзякуючы яму нашая краіна ўголас заявіла пра сябе як пра незалежную дзяржаву. Адметна і тое, што Беларусь заявіла аб гэтым адной з першых сярод краін-суседак.

Ідэалы БНР застаюцца атуальнымі і цяпер, і кожны з нас здольны зрабіць свой унёсак, каб яны ўрэчаісніліся. Наш абавязак - годна адзначыць Дзень Волі, асэнсаваўшы тое, што было зроблена дзеля незалежнай Беларусі раней і што мы можам зрабіць яшчэ на карысць роднай Бацькаўшчыны. Менавіта ад нас і нашых учынкаў залежыць яе будучыня.

У наш няпросты час вы, раскіданыя па свеце, шмат робіце дзеля захавання і пашырэння беларускай прысутнасці ў сваёй краіне. Гэтая ваша чыннасць вельмі важная і каштоўная для Беларусі.

Віншваем усіх з гэтым светлым святам! Няхай энергія і рашучасць разам з разважлівасцю і аптымізмам дапамогуць усім нам ісці наперад па шляху да вольнай і дэмакратычнай Беларусі!

Жыве Беларусь!!!
Управа МГА "ЗБС "Бацькаўшчына".

ISSN 2073-7033

Дзень Волі ў Менску

Паштоўка суполкі "Пагоня" Беларускага саюза мастакоў і аргкамітэта падрыхтоўкі святкавання 95-х угодкаў БНР. Дызайн І. Марачкіна. Гравюра "Стары Менск" М. Купавы.

24 сакавіка ў Менску адбыліся шэсце і мітынг, прымеркаваны да 95-х угодкаў абвешчэння Беларускай Народнай Рэспублікі. Месцам збору менскія гарадскія ўлады вызначылі пляцоўку каля кінатэатра "Кастрычнік". Паводле папярэдніх звестак тут сабралася каля 300-500 чалавек.

Удзельнікі мерапрыемства рушылі ад кінатэатра ў бок плошчы Бангалор. У руках дэманстранты трымалі бел-чырвона-белыя сцягі, выкрывалі лозунгі "Жыве Беларусь!", а таксама "Свободу палітвязням!".

Старшыня Партыі БНФ Аляксей Янукевіч зазначыў:

- Я вельмі рады, што людзі выйшлі, што ізноў на вуліцах Менска бел-чырвона-белыя сцягі. Самае важнае, самае галоўнае - гэта ясны сігнал усяму свету, што беларусы шануюць сваю незалежнасць, беларусы хочуць свабоды, волі, і выходзяць, каб пра-дэманстраваць гэта ўсяму свету.

Паводле падлікаў су-старшыні БХД Віталія Рыма-шэўскага, на плошчу Бангалор прыйшло ўжо больш за тысячу грамадзянаў. У калоне былі заўважаны Анатоль Лябедзька, Алег Трусаў, Валянцін Голубеў, Аляксандар Мілінкевіч,

Валеры Фралоў, Рыгор Кастусёў, Віктар Івашкевіч, Валер Шчукін, Анатоль Вярцінскі, Генрых Далідовіч, Уладзімір Халіп, актывісты Беларускай хрысціянскай дэмакратыі, "Еўрапейскай Беларусі".

Мітынг праходзіў пад мегафон - іншай гукаўзмацняльнай тэхнікі не было. Яе сканфіскоўвалі штогод, калі прывозілі. Летась сканфіскаваная застаецца ў міліцыі да гэтага часу.

Першым выступіў лідар Партыі БНФ Аляксей Янукевіч. Ён адзначыў, што гэта барацьба за незалеж-

насць, як і 95 гадоў таму, актуальная. Казаў пра ўзмацненне расійскай экспансіі, страту ключавых беларускіх прадпрыемстваў:

- Улада прадала Белтрансгаз, рыхтуецца прадаць Гродна-Азот і МАЗ.

Пасля прамаўляў Дзяніс Садоўскі з Хрысціянскай дэмакратыі.

Старшыня АГП Анатоль Лябедзька заклікаў процістаяць наменклатурнай прыватызцы:

- Іначай у адзін цудоўны дзень прачнёмся - а ўсё вакол належыць кітайскім камуністам і расійскім алігархам.

Старшыня моладзевай арганізацыі "Альтэрнатыва" Алег Корбан паведаміў, што падчас шэсця ды мітынгу было сабрана 320 подпісаў за помнік Кастусю Каліноўскаму ў Менску.

У канцы акцыі не абышлося і без традыцыйных, але, які прагрэс, не масавых затрыманняў.

Паводле СМІ.

Дзень Волі ў Празе з Івонкай Сурвілай

23 сакавіка на Альшанскіх могілках у Празе беларусы ўшанавалі памяць першага прэзідэнта БНР Пятра Крэчэўскага (1879-1928), ягонага пераемніка Васіля Захаркі (1877-1943), беларускага спевака Міхася Забэйды-Суміцкага (1900-1981).

Цэнтрам святкавання было ўрачыстае паседжанне, прысвечанае Дню Волі. З кароткімі прамовамі выступілі старшыня

Рады БНР Івонка Сурвіла, радны БНР Сяргей Навумчык і людзі, якія ўвайшлі ў гісторыю здабыцця незалежнасці Беларусі на пачатку 90-х: адраджэнцы 80-х і ранейшых гадоў Уладзімір Арлоў і Вінцук Вячорка.

На канцэрце выступілі спявачка Весна Касэрас і рэпер Вінсэнт.

Наш кар.

Дзень Волі ў Варшаве з Зянонам Пазняком

Каля 100 чалавек 23 сакавіка ўзялі ўдзел у шэсці па вуліцах Варшавы з нагоды 95-ай гадавіны абвешчэння Беларускай Народнай Рэспублікі.

А 13 гадзіне беларусы Варшавы сабраліся на Плошчы Трох Крыжоў. Над удзельнікамі шэсця ўзвышаліся дзясяткі бел-чырвона-белых палотнішчаў, а таксама сцягі Польшчы і Еўразвязу.

Гаворыць арганізатар акцыі, сустаршыня Беларускага дому ў Варшаве Зміцер Бародка:

- Мы - беларусы, гэта наша нацыянальнае свята, і дзе б мы не былі, мы павінны гэтую дату ўшанаваць. 95 год таму нашыя продкі заклалі першы

камень у падмурак нашай дзяржавы, а мы гэтую справу павінны завершыць - адбудаваць наш беларускі дом.

Шэсце выршыла ў 13.30 па так званым Каралеўскім тракце - вуліцамі Нова Свята і Кракаўскае прадмесце ў цэнтры Варшавы.

А 14.00 на Замкавай плошчы ў Старым горадзе пачаўся мітынг. На ім выступіў

старшыня КХП БНФ Зянон Пазняк:

- Мы цяпер у такой сітуацыі, што можам разлічваць перадусім на ўласныя сілы. Памятайма пра гэта. Няхай прыкладам нам будуць нашыя героі, якія змагаліся ў 1918 годзе, і тыя людзі, што дамагліся незалежнасці ў 1991-м.

Прамаўлялі таксама Зміцер Бародка ды Наталля Радзіна.

Прысутныя дзякавалі за салідарнасць палякам, скандуючы па-польску "Менск-Варшава - агульная справа".

Пасля мітынгу можна было пачаставацца беларускімі стравамі ды паглядзець выступ фальклорнага ансамбля.

Дзмітры Гурневіч, "Польскае радыё".

У Вільні прайшло шэсце памяці Кастуся Каліноўскага

Беларусы Літвы адзначылі дзень памяці Кастуся Каліноўскага.

Як паведамілі арганізатары дня памяці, раніцай 23 сакавіка ў Вільні адбылося набажэнства ў Свята-Троіцкай царкве. Службу вёў грэка - каталіцкі святар айцец Андрэй Крот.

А 15 гадзіне каля памятнага крыжа на Лукішскім пляцы адбыўся кароткі мітынг. Пасля гэтага беларусы з бел-чырвона-белымі сцягамі прайшлі шэсцем па праспекце Гедзіміна на гару Гедзіміна.

Шэсце было дазволена ўладамі горада.

Дзень памяці беларускага нацыянальнага героя Кастуся Каліноўскага праводзіцца ў Вільні з 2010 года.

Хартыя-97.

Дзень Волі ў Нью-Ёрку адзначылі каля штаб-кватэры ААН

Прадстаўнікі беларускай эміграцыі адзначылі 95-ю ўгодкі абвешчэння БНР у Нью-Ёрку.

Каля 40 чалавек сабраліся 23 сакавіка насупраць штаб-кватэры ААН, каб адзначыць Дзень Волі. У пікеце бралі ўдзел галоўным чынам прадстаўнікі беларускай эміграцыі ў ЗША. Ва ўваходу ў будынак Арганізацыі аб'яднаных нацый развіталіся бела-чырвона-белыя сцягі, удзельнікі акцыі таксама трымалі ў руках партрэты палітвязняў, і плакаты "Freedom for Belarus". Людзі выканалі гімн "Пагоня", а беларускія паэты прачыталі вершы.

Хартыя-97.

У Саўт-Рыверы ўрачыста адзначылі Дзень Волі

23 сакавіка (субота) ў Саўт-Рыверы (штат Нью-Джэрсі) прайшло ўрачыстае святкаванне 95-х угодкаў абвешчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі.

На флагштоку каля будынка гістарычнага музея на Галоўнай вуліцы горада (Мэйн-стрыт) залуналі два нацыянальныя сцягі: амерыканскі і беларускі бел-чырвона-белы.

Чалец Гарадской управы Мэцью Вон ад імя мэра горада зачытаў пракламацыю пра абвешчэнне ў Саўт-Рыверы дня 25 сакавіка Днём Беларускай Незалежнасці.

Удзел у цырымоніі ўзялі прадстаўнікі гарадской управы, беларуска-амерыканскіх арганізацый, прыхаджане царквы св. Еўфрасінні Полацкай,

прыватныя асобы. Пасля гэтага ў будынку Беларуска-Амерыканскага Цэнтра прайшоў традыцыйны пачастунак гасцей з гутаркамі на беларуска-амерыканскія тэмы.

На гарадскім узроўні, з абвешчэннем Беларускага дня, у Саўт-Рыверы 25 сакавіка адзначаюць з канца 1950-х.

Саўт-Рывер - горад у цэнтральнай частцы штата Нью-Джэрсі. Беларусы сталі перасяляцца сюды ў канцы XIX ст. Збеларусізаваўся Саўт-Рывер у пачатку 1950-х з перасяленнем у яго некалькіх дзясяткаў эмігрантаў з лагераў для перамяшчэння асоб у Нямеччыне.

Беларусы заснавалі прыход св. Ефрасінні Полацкай у юрысдыкцыі канстанціно-

пальскага патрыярхата, збудавалі царкву, Беларуска-амерыканскі грамадскі цэнтр. У Саўт-Рыверы дзейнічалі, і дзейнічаюць зараз, некалькі грамадскіх і сацыяльных арганізацый. У рысе горада знаходзяцца асобныя беларускія могілкі.

Фота Ніка Бахара.

Беларусь завяршае 6-ю Агульнанацыянальную дыктоўку

У Гародні - дыктоўка на Дзень Волі

Каля двухсот удзельнікаў Агульнанацыянальнай дыктоўкі ледзь умясціла зала па вуліцы Будзёнага 48А ў Гародні 23 сакавіка. Гэта шостая ўжо дыктоўка, якая дэманструе салідарнасць прыхільнікаў мовы. Сёлета яна была прымеркавана да 150-й гадавіны нацыянальна-вызвольнага паўстання. Таму ў якасці тэкста для дыктоўкі быў выбраны

"Ліст з-пад шыбеніцы" аўтарства Кастуся Каліноўскага. Тэкст прачытаў літаратурны крытык, прафесар, старшыня Гарадзенскай гарадской арганізацыі ТБМ Аляксей Пяткевіч. На пачатку, ён адзначыў, што імя Кастуся Каліноўскага паміж беларусамі найбольш шануюнае.

- Мы багацейшыя на многа за іншых, таму што маем гэтую магутную, гераічную постаць. Маём чалавека, які

ўзначаліў паўстанне супраць Расіі, змагаючыся за нацыянальную незалежнасць Беларусі, ставячы перад сабой высокародныя, прыгожыя мэты. І за гэта ён аддаў жыццё.

Заслужаны настаўнік, Алесь Белакоз, які меўся чытаць дыктоўку, па стану здароўя не здолеў прыехаць. Пад час арганізацыі і правядзення мерапрыемства была праведзена таксама рэкламная акцыя беларускіх незалежных сродкаў масавай інфармацыі. Сярод іх: газеты "Ніва" і Беларускага Радыё Рацяя.

*Якуб Сушчыньскі,
Беларускае Радыё Рацяя.
Фота
Савелія Малчанова.*

Дыктоўка ў Слуцку

Агульнанацыянальнай дыктоўкай распачаты мерапрыемствы з нагоды Дня Волі ў Слуцку. Прышлі людзі, якія душой хварэюць за Бацькаўшчыну і выступаюць у абарону роднай мовы. Яны сабраліся на прыватнай кватэры. Кажы актывістка Зінаіда Цімошык.

- Наша сённяшняе мерапрыемства праводзіцца як урок роднай мовы. Ёсць план

нашага ўрока: пішам дыктоўку, сустракаемся з паэткай Галінай Каржанеўскай, ускладваем кветкі на магілу Альгерда Абуховіча, падпісваем віншавальныя паштоўкі для палітвязняў з нагоды 95-годдзя Беларускай Народнай Рэспублікі. Сустракаемся на кватэры, бо нам не дазволілі гэта зрабіць у бібліятэцы. Адпаведна запрашалі не так ужо і шмат людзей, бо ва ўмовах аднапакаёвай

кватэры не так лёгка збірацца. Памяшканне для правядзення агульнанацыянальнай дыктоўкі ўлады прадаставіць адмовіліся. Пад зваротам падпісаліся больш за 30 чалавек. У сваім адказе выканкам тлумачыць, што 23 сакавіка ўсе памяшканні ў горадзе занятыя.

*Вадзім Батура,
Беларускае Радыё Рацяя.*

Інфармацыя аб правядзенні 6-ай Агульнанацыянальнай дыктоўкі ў Віцебску 21 лютага 2013 г.

У Віцебску дыктоўку 21 лютага пісалі ў 3-х месцах: Віцебскі ўніверсітэт ім. П.М. машэрава, Еўрапейскі клуб (гаспадар ГА "За Свабоду") і ў кватэры Навумчыка І.А. У Еўрапейскім клубе дыктоўка пісалася па тэксту, начытанаму З. Бандарэнка да 2 лютага 2013 г.

Ва ўніверсітэце і ў кватэры тэкст чытаў Юрась Бабіч, дацэнт кафедры беларускай філалогіі. На кватэру, дзе дыктоўку пісалі сябры абласной рады, папрасіліся Хлыстова Алена, выхавальніца дзіцячага садка, і яе сын Ціхонка Януш, студэнт музычнага ка-

леджа. Пасля праверкі было вырашана прызнаць лепш напісанымі тэкст дыктоўкі Алены Сакаловай, сябра абласной рады, Януша Ціхонкі, студэнта музычнага каледжа, якія вам дасылаю.

І. Навумчык.

У Менску прайшла канферэнцыя "Паўстанне 1863 года і яго значэнне для Беларусі"

23 сакавіка 2013 гады ў Штаб-кватэры БНФ у Менску прайшла буйная навукова-практычная канферэнцыя, прысвечаная гісторыі паўстання Кастуся Каліноўскага на тэрыторыі Беларусі. Мерапрыемства было арганізавана Інстытутам беларускай гісторыі і культуры (Рыга) і Інстытутам развіцця дэмакратыі і сацыяльнага рынку для Беларусі і Ўсходняй Еўропы (Вільня).

Адкрыў канферэнцыю навуковы сакратар Інстытута беларускай гісторыі і культуры Анатоль Тарас.

Падчас выступу ўдзельнікі канферэнцыі прадставілі асноўныя тэзы сваіх дакладаў.

Справа ў тым, што ўсе артыкулы, прадстаўленыя на канферэнцыю, ужо апублікаваны асобнай кнігай, якую, дарэчы, атрымаў кожны гасць канферэнцыі. Такі фармат значна эканоміць час і дае магчымасць правядзення паўнаватасных і цікавых дыскусій.

Мадэратарам канферэнцыі быў доктар палітычных навук Анатоль Астапенка.

Першым выступаўцам быў доктар гістарычных навук Віктар Цігоў. Ён глыбока прааналізаваў публікацыі галоўнага паўстанцага выдання на Беларусі - "Мужыцкай праўды".

Кандыдат гістарычных навук Андрэй Кіштываў распавёў пра гісторыю "рэйкавай

вайны" падчас паўстання 1863 года. Узброены выступ супраць царызму на тэрыторыі Беларусі супаў з развіццём чыгуначных шляхоў у імперыі Раманавых. Рускія ўлады выкарыстоўвалі "чыгунку" для забеспячэння сваіх войскаў, паўстанцы спрабавалі здзяйсняць дыверсіі на шляхах. Усе гэтыя факты раней былі не даследаваны і цяпер дапаўняюць агульную карціну тых падзей.

Супраць паўстанцаў выступіла добра арганізаваная імперская машына. Але нават у гэтых умовах паўстанцы Каліноўскага эфектыўна ваявалі супраць ворага.

Магістр гісторыі Ўладзімір Хільмановіч падрабязна спыніўся на аналізе асноўных стэрэатыпаў савецкай гістарыяграфіі, сфармаваных у адносінах да паўстання Кастуся

Каліноўскага.

Многія з гэтых стэрэатыпаў, як напрыклад думка пра тое, што ў паўстанні нібы не ўдзельнічалі праваслаўныя жыхары беларускіх земляў, перавандравалі ў сучасную беларускую гістарыяграфію і ад гэтых ідэалагічных штампам, сёння, безумоўна, трэба пазбаўляцца.

Кандыдат гістарычных навук Юры Бачышча распавёў пра тое, як спадчына Кастуся Каліноўскага аналізавалася ў працах беларускіх сацыял-дэмакратаў, на прыкладзе прац Адама Станкевіча.

Рэдактар гістарычнага альманаха "Дзяды" Анатоль Тарас распавёў пра ваенныя аспекты гісторыі паўстання. Выступілі Андрэй Шулаеў і Ігар Мельнікаў...

Беларускі партызан.

Віншуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў красавіку

Абакунчык Галіна
Абрамовіч Віталь Мар'янавіч
Адынец Сяргей
Аксак Валянціна Іванаўна
Аляхновіч Андрэй Пятровіч
Анацка Дзмітры Юр'евіч
Андрэенка Таццяна Пятр.
Апяцёнак Мікалай Мікал.
Арлоў Сяргей Аляксеевіч
Астапенка Аляксандр
Астапеня Рыгор Яўгенавіч
Астраўцоў Сяргей Аляксан.
Атрашэнка Сяргей Нікіфар.
Багдановіч Юры Уладзімір.
Балушэўская Ірына
Барскі Віктар Яўгенавіч
Барысевіч Даніла Андрэевіч
Басякова Аліна
Болтак Аляксандр
Брылеўская Наталля Міхайл.
Будай Людміла
Бульянка Яніна
Бухоўская Яніна
Быль Віталь Анатольевіч
Вайцэховіч Зінаіда Афанас.
Вайцэховіч Эдуард Антон.
Вайцяховіч Марыя
Вакар Людміла Уладзіміраўна
Валадзько Вадзім Пятровіч
Валахановіч Анатоль Іосіф.
Валынец Алена
Варган Віталь
Васільеў Павел Аляксеевіч
Ваўкавец Яўген
Вераб'еў Віталь
Войкель Павел Анатольевіч
Вярбоўская Ірына
Гагалінская Людміла
Гапановіч Іван
Гарадовіч Ала Леанідаўна
Гарэлікава Тамара Пятроўна
Гасюк Марына
Гладкая Анастасія Мікал.
Гоеўская Алеся
Грыгаркевіч Вадзім Юр'евіч
Грынявецкая Надзея Канст.
Грынявіцкі Юры Анатольев.
Данільчанка Іна Уладзімір.
Дарафейчык Ганна
Даўгашэй Галіна Аляксандр.
Дзямідзенка Анастасія Алякс.
Дзенісевіч Ніна
Дзінгілеўскі Віталь Віктар.
Дзьячкоў Алег Уладзіміравіч
Дзябёла Алена Віктараўна
Дзягілева Галіна
Доўкша Ірына
Драйліх Алена Уладзіміраўна
Дубіцкая Сцяпаніда
Дулько Вольга
Дундалевіч Людміла

Ельшэвіч Ірына
Ермаловіч Канстанцін Уладз.
Завадская Алена Міхайлаўна
Занкевіч Вольга
Захарэвіч Алена Міхайлаўна
Зіноўева Святлана
Іванова Ніна
Ільніцкі Кірыла
Іўчына Таццяна Сяргееўна
Казловіч Алена
Камлюк Алесь Антонавіч
Канановіч Аляксандр
Караленя Жанна Сямёнаўна
Карповіч Алесь Аляксандр.
Касая Ганна
Касьянчык Святлана Васіл.
Кацэвіч Ірына Мікалаеўна
Качан Алена Станіславаўна
Кашалькова Марыя Якаўл.
Кашэль Кастусь
Краснасельскі Дзяніс
Красюк Фёдар
Крэцкі Віталь
Кузняцоў Канстанцін Канст.
Кузьміна Дар'я Міхайлаўна
Кулак Віктар Уладзіміравіч
Кулаковіч Уладзімір Уладзім.
Кульбака Аляксандр Пятров.
Курачыцкі Андрэй
Кусянкова Любоў Яўгенаўна
Лавіцкі Мікола Емельянавіч
Лагушка Раман Андрэевіч
Леановіч Аляксандра
Леванцэвіч Лена Васільеўна
Лічко Уладзімір Яўгенавіч
Лука Алена Вячаславаўна
Лыся Наталля
Львова Ганна Леанідаўна
Ляхоцкая Алена
Ляшчоў Віктар
Макарэвіч Пётр Рыгоравіч
Максімовіч Кацярына
Малец Надзея
Малічэўскі Павел Віктаравіч
Мамантава Любоў
Манько Алеся
Марозава Наталля Анатол.
Марчук Дзмітры Іванавіч
Маслюкоў Тэльман Віктар.
Матвеева Ганна
Мельнікава Ала
Міцкевіч Вольга Уладзімір.
Міцынская Валянціна Алякс.
Несцяровіч Антаніна Андр.
Пазнухова Васіліса Міхайл.
Паклонская Людміла
Панкоў С.А.
Папоў Ігар Селівёрставіч
Парчына Зінаіда Паўлаўна
Плахатнюк Святлана Паўл.
Пракаповіч Георгі Дзмітр.

Пушкіна Яніна
Пшанічны Юры
Пяткевіч Дзяніс
Пятроўская Лізавета
Райчонак Ада Эльеўна
Рудакоў Алег Васільевіч
Русецкі Сяргей Васільевіч
Савельева Тацяна Анатол.
Савіч Валер Уладзіміравіч
Сагановіч Ларыса Уладзімір.
Саладкевіч Ганна Міхайлаўна
Санько Яна Сяргееўна
Сацута Іван Уладзіміравіч
Селуянава Ала
Сівук Кацярына
Сідараў Сяргей
Сільнова Людміла Данілаўна
Сіўковіч Валянціна Мікал.
Скідан Аляксандр Пятровіч
Соркіна Іна Валер'еўна
Станіслаўка Ганна Рыгор.
Статкевіч Андрэй Ігаравіч
Сташулёнак Іван Іванавіч
Стрыжак Андрэй Сяргеевіч
Сулецкая Ніна Андрэеўна
Сцянук Валянціна Андрэеўна
Сяцко Таццяна Сяргееўна
Таболіч Алена Уладзіміраўна
Тарарака Алена
Труноў Віктар Іванавіч
Тушыньскі Дзяніс Міхайлавіч
Усціновіч Юры
Федуковіч Вольга Мікал.
Філіпчанка Дзяніс Уладзімір.
Фінагенаў Антон Аляксандр.
Фурс Антон Віктаравіч
Фясенка Іван Іванавіч
Хаданёнак Марыя Іванаўна
Хадаровіч Ганна Уладзімір.
Хлапяноў Наталля Андр.
Царук Юлія
Целеш Лявонці Сцяпанавіч
Цехановіч Зміцер
Цярхоін Уладзімір Станіслаў.
Цярэшка Васіль Яўгенавіч
Чаеўская Ала Канстанцінаўна
Чарняўская Святлана Сярг.
Чарткоў Алег Алегавіч
Чырэц Дзмітры Аркадзевіч
Шапялевіч Валянціна Рыгор.
Шаўра Юры Міхайлавіч
Шаўцоў Раман Ігаравіч
Шашкель Ніка Пятроўна
Шруб Васіль Ануфрыявіч
Шук Надзея
Шут Павел Васільевіч
Шчукін Міхаіл Уладзіміравіч
Шчыракова Ларыса
Яблонскі Зміцер Міхайлавіч
Яловік Павел Ірэнюшавіч
Яфімовіч Юлія Паўлаўна
Яцэнка Вольга

нашых выпускнікоў адразу знаходзяць працу паводле спецыяльнасці

згодна з даследаваннем, праведзеным Эдвэйзер Груп

УНІВЕРСІТЭТ ЛАЗАРСКАГА
ВУЧЫСЯ ПОСПЕХУ

www.lazarski.ru
tel.: +48 500 167 406
e-mail: belinfo@lazarski.edu.pl

Універсітэт Лазарскага, Рэспубліка Польшча, г.Варшава

Удакладненне да артыкула "Вестачка з часоў БНР"

Шаноўная рэдакцыя!
Сардэчны Вам "Дзякуй" за пазнавальны артыкул "Вестачка з часоў БНР" ("Наша слова" № 12 (1111), 20.03.2013 г.) Вельмі мала ў наш складаны час СМІ песцяць увагу калекцыянераў і раптам - падарунак. "Дзякуй" яшчэ раз.

Нажаль спадаром Я. Грынкевічам недакладна было прачытана прозвішча гаспадары фірмы цукерак у С.-Пецяргургу-Петраградзе - "Жорж Берман" (трэба - Борман!) на абгортыцы цукерак "Же-бе".

На абгортыках-фанціках з маёй калекцыі добра чытаецца сапраўднае прозвішча:

"Жорж Борман". С. Петербург. Москва. Харьков." (глядзі "Беларускі калекцыянер", № 20, люты 2000 г., стар. 5-6).

А яшчэ ў кнізе "А.Н. Бохан. "Коллекционеры и меценаты России", Москва, "Наука", 1989 г." на стар. 37 ёсць такі тэкст: "В 1905 г. в Петербурге, в Таврическом дворце, была проведена большая и уникальная в своём роде выставка "Русский портрет", организованная на средства известной кондитерской фирмы "Жорж Борман". Это одно из крупнейших событий в художественной жизни России проходило под патрона-

том внука Николая I - великого князя Николая Михайловича, который добился награждения званием коммерции - советника главного "спонсора" и директора-распорядителя указанной фирмы Г.Н. Бормана."

Я ўсё гэта пішу не дзеля таго, каб упікнуць сп. Яраслава, а толькі дзеля таго, каб іншыя, недасведчаныя карыстальнікі інфармацыі беларускай газеты не множылі і не распаўсюджвалі памылкі. І каб інфармацыя з беларускай газеты была заўсёды праўдзівая.

3 павагай
Міхась Вераціла.

Дык куды ж падзеліся бігборды "Мама=мова"?

31. 01.2013 0702-33Д-АХ
№ _____
На № _____ от _____

Мінскі гарадскі
выканаўчы камітэт

Старшыні грамадскага
аб'яднання "Таварыства
беларускай мовы імя
Францішка Скарыны"
Трусава А.

Накіроўваецца для разгляду зварот Старшыні грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" по пытанню абгрунтаванасці дэмантажу бігбордаў "Мама=мова". Аб выніках прашу паведаміць аўтару звароту.
Дадатак: на 1 л. у першы адрас.

Намеснік начальніка аддзела па нагляду
за захаваннем праў і свабод грамадзян

П.П. Елісеєў.

18.01.2013 № 9-6-95
На № 8 ад 26.01.2013

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны"

Аб размяшчэнні сацыяльнай рэкламы

Мінскі гарвыканкам па пытанні размяшчэння сацыяльнай рэкламы "Размаўляй на сваёй мове" (рэкламадавец Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь) у снежні 2012 г. - студзені 2013 г. на тэрыторыі г. Мінска інфармуе.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ва ўстаноўленым парадку з'яўляецца рэкламадаўцам сацыяльнай рэкламы на тэму развіцця беларускай культуры і мастацтва па выніках адкрытага прафесійнага конкурсу, праведзенага ў красавіку 2012 г. сярод рэкламных кампаній рэспублікі.

Арганізатарам конкурсу выступіла некамерцыйнае грамадскае аб'яднанне - Асацыяцыя рэкламных арганізацый, якое аб'ядноўвае 26 камерцыйных арганізацый рэспублікі, якія ажыццяўляюць прадпрыемальніцкую дзейнасць у сферы рэкламы.

Праекты плакатаў - пераможцаў конкурсу былі ўзгоднены Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь як сацыяльная рэклама для размяшчэння на сродках вонкавай рэкламы.

Пасля публічнага конкурсу рэкламныя эскізы былі прадстаўлены ў адрас Мінскага гарвыканкама на ўзгадненне згодна патрабавання пункта 2 артыкула 13 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб рэкламе".

Мінгарвыканкамам ва ўстаноўленым парадку былі разгледжаны прадстаўленыя эскізы. Парушэнні заканадаўства Рэспублікі Беларусь не выяўлены.

Узгодненыя рэкламныя эскізы былі вырабленыя і размяшчаныя на бігбордах у Мінску за кошт сродкаў членаў Асацыяцыі рэкламных арганізацый.

У адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь "Аб рэкламе" (далей - Закон) сацыяльнай з'яўляецца рэклама правоў, ахоўных законам інтарэсаў або абавязкаў арганізацый або грамадзян, здаровага ладу жыцця, мер па ахове здароўя, бяспекі насельніцтва, сацыяльнай абароне, прафілактыцы правапарушэнняў, ахове навакольнага асяроддзя, рацыянальным выкарыстанні прыродных рэсурсаў, развіццю беларускай культуры і мастацтва, міжнароднага культурнага супрацоўніцтва, дзяржаўных праграм у сферах аховы здароўя, адукацыі, культуры і спорту альбо іншых з'яў (мерапрыемстваў) сацыяльнага характару, якая накіравана на абарону або задавальненне грамадскіх ці дзяржаўных інтарэсаў, не носіць камерцыйнага характару і рэкламадаўцамі якой з'яўляюцца дзяржаўныя органы.

Згодна з патрабаваннямі артыкула 24 Закона рэкламараспаўсюджвальнікі абавязаны ажыццяўляць размяшчэнне (распаўсюджванне) сацыяльнай рэкламы, прадстаўленай яе рэкламадаўцамі, у межах пяці працэнтаў гадовага кошту прадстаўляемых імі паслуг па размяшчэнні (распаўсюджванні) рэкламы, якая разлічваецца па выніках папярэдняга фінансавага году.

Дзейнасць арганізацый або грамадзян па размяшчэнні (распаўсюджванні) сацыяльнай рэкламы, а таксама перадачы сваёй маёмасці іншым арганізацыям або грамадзянам для размяшчэння (распаўсюджвання) сацыяльнай рэкламы ажыццяўляецца на бязвыплатнай аснове.

Прапанаваныя рэкламадаўцам сацыяльнай рэкламы ўмовы, якія датычаць часу і спосабу яе размяшчэння (распаўсюджвання), з'яўляюцца абавязковымі для рэкламараспаўсюджвальніка, калі рэкламадавец звяртаецца да яго не пазней чым за месяц да меркаванага тэрміну яе размяшчэння (распаўсюджвання). Калі размяшчэнне (распаўсюджванне) сацыяльнай рэкламы ў прапанаваны рэкламадаўцам час забаронена заканадаўствам або на дадзены час запланавана размяшчэнне (распаўсюджванне) іншай сацыяльнай рэкламы, заяўка на размяшчэнне (распаўсюджванне) якой была паддзена раней, рэкламараспаўсюджвальнік абавязаны праінфармаваць аб гэтым рэкламадаўцу і прапанаваць яму іншы час размяшчэння (распаўсюджвання) сацыяльнай рэкламы.

Намеснік старшыні І.В. Карпенка.

ТБМ вітае пераход "Народнай волі" на беларускую мову

Грамадскае аб'яднанне

"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"

220034, г. Мінск вул. Румянцава, 13, тэл. 284-85-11, разліковы рахунак № 3015741233011 у адрэ. №539 ААТ "Белінвестбанк", г. Мінска, код 739

20 сакавіка 2013 г. № 20

Галоўнаму рэдактару
газеты "Народная воля"
сп. Іосіфу Сярэдзічу

Аб пераходзе "Народнай волі"
на дзяржаўную беларускую мову

Шаноўны Іосіф Паўлавіч!

Мы вітаем Вашую ініцыятыву аб пераходзе "Народнай волі" на дзяржаўную беларускую мову, мову тытульнай нацыі Беларусі. Калі гэта адбудзецца, сябры ТБМ будуць актыўна спрыяць Вам у пашырэнні падпіскі і накладу газеты.

На пераходны перыяд можна было б пакінуць дзве рускамоўныя паласы газеты, напрыклад, 6 і 7 старонкі, а астатнія рабіць толькі па-беларуску.

На гэтых дзвюх старонках можна даваць рускамоўныя, невялікія інфармацыйныя матэрыялы, альбо пераклады самых цікавых беларускамоўных матэрыялаў, якія выклікалі найбольшую цікавасць чытачоў.

Вышэйзгаданы пераходны перыяд можа доўжыцца да 1 верасня 2013 года, або нават да канца года.

Таксама трэба падумаць аб пашырэнні на старонках "НВ" краязнаўчых, гістарычных і мовазнаўчых матэрыялаў, зрабіць асобныя старонкі для дзяцей і моладзі, для жанчын і спартсменаў. Трэба ў кожным нумары друкаваць інфармацыю, карысную для шырокага кола чытачоў: расклады электрычак, цягнікоў, гарадскіх аўтобусаў і маршрутак, кулінарныя рэцэпты, старонку для калекцыянераў і г.д.

Віншую Вас і ўсіх журналістаў "НВ" з надыходзячым Днём Волі, 95-мі ўгодкамі БНР!
З павагай,

старшыня ТБМ

А. Трусаў.

Ахвяраванні на ТБМ

1. Вярцінскі Анаголь - 85000 р., г. Менск
2. Грыгор'еў Аляксандр - 50000 р., г. Менск
3. Стралко Валер - 5000 р., г. Менск
4. Чыгір Е.А. - 20000 р., г. Менск
5. Кукавенка Іван - 50000 р., г. Менск
6. Бялевіч Леў - 50000 р., г. Полацк
7. Дычок Сяргей - 100000 р., г. Бярозаўка
8. Мірановіч Л.С. - 100000 р., г. Менск
9. Лягушоў Алег - 50000 р., г. Ясень, Асіповіцкі р-н.
10. Масакоўскі Уладзімір - 20000 р., г. Салігорск
11. Ахрамчук В.Т. - 30000 р., г. Светлагорск
12. Давідоўскі Ігар - 100000 р., г. Менск
13. Чайкоўскі Павел - 45000 р., г. Менск
14. Рубахава Л.Н. - 50000 р., г. Менск

15. Лазарук Тамара - 40000 р., г. Менск
16. Краўцоў Васіль - 100000 р., г. Гомель
17. Наумовіч Іван - 25000 р., г. Менск
18. Кухаронак А.А. - 20000 р., п. Смілавічы
19. Качаноўская Нат. - 30000 р., г. Менск
20. Жылач Таццяна - 30000 р., Лагойкі р-н
21. Макрыцкая Ніна - 30000 р., г. Менск
22. Невядомы - 100000 р., г. Менск
23. Міцкевічы Людміла і Уладзімір - 100000 р., г. Менск

Дзейнасць ГА "ТБМ імя Францішка Скарыны" па наданні роднай мове рэальнага статусу дзяржаўнай вымагае вялікіх выдаткаў. Падтрымаць ТБМ – справа гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Просім Вашыя ахвяраванні дасылать на адрас, вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ №3015741233011 у Аддзяленні № 539 ААТ "Белінвестбанка" код 739 (УНП 100129705) праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк.

Паведамленне	Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705	
	Адрэс: вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034	
Касір	Адрэс: вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034	
	Адрэс: вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034	
Квитанцыя	Адрэс: вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034	
	Адрэс: вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034	

(Працяг. Пачатак у папяр.
нумары.)

Бітва пад Руднікамі

У першых днях сакавіка недалёка ад Веранова, быў арганізаваны напад на пошту, якая рухалася з Вільні ў Ліду, аднак напад быў няўдалы.

9 сакавіка ў вёсцы Вясенчы расійскія атрады Струкава і Вімберга злучыліся.

Цэлы дзень 8-га сакавіка, паўстанцы адпачывалі. Дэманстрацыя 9 сакавіка, пасля звычайнага ранішняга набажэнства якое правёў ксёндз Гарбачэўскі, аддзел выступіў у паход і праз дзве гадзіны выйшаў да Віленскага гасцінца. Тут, зусім блізка ад Вільні, было вырашана зрабіць засаду, і такім чынам паведаміць пра сябе насельніцтву ў ўладам. Нарбут выслаў звяз карабінераў Скавінскага для дэманстрацыі ў кірунку Руднікаў, каб падняць перапалох і прымусіць сцягнуць туды рускія войскі. Мястэчка Руднікі знаходзіцца на рацэ Мерачанка, недалёка ад Рудніцкай пушчы, на берагах ракі ў той час ляжалі ствалы дрэў, прызначаныя для сплаву. Нарбут паставіў два звязы стральцоў у засаду на лясной высечцы сярод складзеных ствалоў дрэў, а касінераў пакінуў у лесе, як меркавалася, у тыле будучага баявога парадку маскалёў. Рускі атрад рушыў на Нарбута дзвюма калонамі. Першая калона - войскі штабс-капітана Струкава, рухалася праз Папішкі, Калітанцы, Руднікі на Гудэлі. Другая калона пад камандаваннем палкоўніка Вімберга, спрабавала перакрыць шлях адыходу на поўнач і акружыць паўстанцаў.

У Рудніках Вімберг зрабіў свайму атраду адпачынак, і толькі каля 18-00 ізноў рушыў у бок лесу, дзе казакі раптам наткнуліся на звяз Скавінскага. Адстрэльнаючыся, карабінеры пачалі адыходзіць да паліны дзе ў засадзе знаходзіліся галоўныя сілы. Калі казакі наблізіліся, Нарбут загадаў: "Агонь". Казакі пачалі адыходзіць, а маладыя байцы, натхнёны гэтым кінуліся іх пераследаваць. Тым часам з другога боку, ад Лідскага гасцінца з'явілася калона Струкава і пачала перакрываць адзеду адыход да лесу. Таму Нарбут адвёў свой аддзел да лесу, падчас гэтага адступлення пад ім быў забіты конь. Пачаўся новы бой, перастрэлка перайшла ў рука-

Паўстанне 1863 г. на Лідчыне

За нашу і вашу свабоду*

пашную сутычку. І калі паўстанцы пачалі адыходзіць, у левы фланг рускіх, з крыкамі: "Езус! Марыя! Юзаф!" ударыў атрад касінераў. Бой разгарэўся з новай сілай. У выніку, рускія войскі адышлі да Руднікаў. Паўстанцы страцілі 4 чалавекі забітымі і пасля іх пахавання з набажэнствам кс. Гарбачэўскага, аддзел Нарбута адышоў углыб Рудніцкай пушчы. У гэтым баю інсургенты захапіў некалькі штучараў.

Па інфармацыі "Віленскага вестніка" № 24 ад 07(21). 03.1863, са спасылкай на "Рускага інваліда" № 44 страты рускіх войскаў склалі: 3 салдаты лейб-гвардзейскага Маскоўскага палка і 1 казак, былі ўзяты трафэй: 3 фузіі і 3 касы.

Начальнік штаба 2-й гвардзейскай пяхотнай дывізіі ў рапарце ад 2 (15) сакавіка 1863 г. пра гэты бой дакладаў: "У нас паранены, падчас перастрэлкі і ... пры наступленні на лес, чатыры чалавекі: тры радавыя л.-гв. Маскоўскага палка і адзін казак. З іх адзін радавы ..., атрымаўшы рану ў жывот, памёр на наступны дзень, іныя ... лежачы. У мяцежнікаў забіта чатыры чалавекі, лік параненых невядомы... На наступны дзень у лесе і каля вёскі захоплены 10 чалавек. Па сведчаннях захопленых ..., мяцежнікі падчас сутычкі мелі каля 80 чалавек".

На наступны дзень Вімберг шукаў паўстанцаў па ўсёй пушчы, але знайсці не змог, былі ўзяты ў палон байцы, якія ішлі на выведку ў бок Вільні. А Нарбут у гэты ж дзень напад на роту лейб-гвардыі на дарозе да Нацкай пушчы, у сутычцы некалькі гвардзейцаў было забіта, паўстанцы захапілі некалькі штучараў і хутка адступілі. Менавіта пасля гэтага баёў на вуліцах Вільні з'явіліся атрады рускіх войскаў з гарматамі. У горадзе хадзілі радасныя чуткі пра тое, што Нарбут разбіў маскалёў, у касцёлах сцявалі "Te Deum".

З Вільні пачалі пасылаць роту за ротай для падмацавання войскаў на поўначы Лідчыны. На дапамогу Вімбергу з Вільні на вазах прывезлі роту пяхоты лейб-гвардыі, а па-

чыгунцы ў Алькенікі прыбыла рота Фінляндскага палка пяхоты.

Вімберг са сваімі войскамі вярнуўся ў Вільню, шукаць аддзел Нарбута, замест яго з Вільні прыбыў палкоўнік Епіфанаў з ротай пяхоты Паўлаўскага гвардзейскага палка і казакамі. Паўстанцы не ўступілі ў бой, адступілі ў Дубіцкую пушчу, і рускія войскі не змоглі іх знайсці. У "Віленскім вестніку" № 30 ад 7(21).03.1863 г. была абвешчана інфармацыя наступнага зместу: "Камандзір 42 данскога палка палкоўнік Епіфанаў, высланы знішчыць рэшткі банды Нарбута, разбітай палкоўнікам Вімбергам пад Рудняй, прайшоў на працягу 10-ці дзён у розных кірунках вялікую частку Лідскага і Троцкага паветаў, але нідзе не знайшоў паўстанцаў. Як вынікае з гэтай інфармацыі, банда Нарбута канчаткова рассяралася, а ён сам і кс. Гарбачэўскі збеглі ў Царства Польскае".

Тым часам інсургенты даведзіліся, што партыя рэкрутаў павінна прайсці праз Шчучын на Гародню і пакінулі Дубіцкі лагер каб стаць у засаду каля Берштаў. Аднак інфармацыя пра рэкрутаў была памылковай, таму аддзел спыніўся ў новым лагеры ў раёне Зубрава - Дубічаны, тут камандзір ізноў заняўся баявой падрыхтоўкай.

Падзеі ў Гародні

Увечар 14 сакавіка начальнік чыгуначнай станцыі Гародні, капітан рэзерву расійскага войска Лявон Кульчыцкі, разам з некалькімі дзясяткамі добраахвотнікаў захапіў гатова да ад'езду цягнік каб даехаць да Парэччы і злучыцца з аддзелам Нарбута. У Парэччы іх ужо чакаў Баляслаў Нарбут. "Віленскі вестнік" № 25, 09(22). 03.1863: "У суботу ... у 10 гадзін вечара, начальнік станцыі чыгункі ў Гародні Кульчыцкі, сабраўшы зламаны банду, спрабаваў выкідаць беспарадкі на станцыі і з'ехаць з горада на прыгатаваным цягніку Аднак размешчаная на станцыі рота не да-

пусціла гэтага. Начальнік станцыі і 8 чалавек здолелі з'ехаць на лакаматыве. Кульчыцкі і яго таварышы, не даехаўшы да станцыі Парэччы, кінулі лакаматывы на дарозе і сышлі ў лес. Машыніст і качагар не пагадзіліся іх везці і ўцяклі".

З рапарта флігеля-ад'ютанта палкоўніка графа Бобрыйнскага да камандуючага войскамі бачна, што 15 сакавіка, каля 10 гадзін вечара патруль, пасланы з Гарадзенскай станцыі чыгункі ў кірунку маста цераз Нёман, паведаміў што каля дзяжурнага лакаматыва знаходзіцца невядомы людзі. Незвычайнае ў начны час перасоўванне людзей і паравоза зацікавілі камандзіра роты і ён пакінуўшы варту каля тэлеграфна, са сваімі салдатамі рушыў да паравоза. Салдаты былі сустрэты стрэламі інсургентаў (каля 100 чалавек). Машыніст паравоза Вінтар і качагар адцяпілі паравоз ад прыгатаваных для ад'езду вагонаў, таму калі Кульчыцкі сам пусціў паравоз, дык з'ехалі толькі з 8 паўстанцаў, якія былі на паравозе. Астатнія былі акружаныя расійскімі войскамі, два чалавекі ўзяты ў палон, астатнія схаваліся ў горадзе, расейцы "захапілі 16 ружжаў, косы, шаблі, 1 пуд 30 фунтаў пораху". Потым у горадзе былі арыштаваны яшчэ 46 інсургентаў.

Аналагічны выпадак адбыўся і з выправай віленскай моладзі: 21 сакавіка 60 паўстанцаў былі атакаваны атрадам (рота пяхоты і сотня казак) палкоўніка Алхазы каля вёскі Мішкіцкі Троцкага павету. У выніку няроўнага бою 17 паўстанцаў было забіта, частка трапіла ў палон, і толькі меншая частка, на чале з мастаком Міхалам Эльвірам Андрыёлі, здолела вырвацца і дайсці да Нарбута.

У палове сакавіка Нарбут выслаў частку свайго аддзела ў раён Забалаць - Нача - Валдацішкі для папаўнення добраахвотнікамі. Тут, па загаду камандзіра, за здраду, быў павешаны пісар з Забалаці. 21 сакавіка ў Сурконтах да аддзела далучылася 10 сялян, а Нявера з Пелясы прывёў 11 добраахвотнікаў у Валдацішкі, маёнтак Геншыя. Стэфан Вільбік як вандроны музыка, са скрыпкай у руках, абышоў увесь раён Нача - Эйшышкі - Радунь, усюды вербаваў ваяроў і накіроўваў іх у аддзел да Нарбута. Пра з'яўленне інсургентаў 27(14) сакавіка ў Вільню паведаміў і Лідскі ваенны начальнік: "Па атрыманых мною звесткам, у ... павеце, у Радунскім прыходзе, які мяжуе з лясамі Гарадзенскага павету, блукаюць групы мяцежнікаў ... у ваколіцы Сурконты ... мяцежнікі ў значнай колькасці, узброеныя пісталетамі і дубальтоўкамі, прыйшлі ў суботу 9 сакавіка каля поўдня ... увялі 10 чалавек, праходзілі таксама праз Пелясу Барцянтаў, дзе былі дзясятнік Нявера ... угаварыў к мячэжу 10 чалавек казённых сялян, абыцаў прывесці іх у вёску Валдацішкі абышарніка Геншыя, дзе мяцежнікі збіраліся начаваць,

Лявон Кульчыцкі

(але) быў прагнаны абышарнікам Геншыяем.

... гонар маю дадаць, што для пераследу ... фармаванай ... абышарнікам Нарбута і ксяндзом Гарбачэўскім мяцежнай хэўры, якая павялічылася на даволі значную колькасць людзей, я свае часткі камандзіраваць не рашаюся, бо ... неабходна мець варту ў астра-розе, у казначэйстве, пры пахлавым склепе і ў іншых месцах - для гэта неабходны дзве роты, а калі адкамандаваць адну роту, дык астатнія войскі ... будзе слабой абаронай горада, не магчыма будзе мець начныя патрулі, ... і таму для пераследу мяцежнікаў я маю гонар прасіць распараджэння Вашага Высакаправадзіцельства.

За ваеннага начальніка Маёр/подпіс"

Рэзалюцыя Генерала-Губернатора на рапарце: "Адначасова паслаць з Вільні і Гародні два атрады, у кожным па адной роце пяхоты і па 50 казакоў. Даручыць камандаванне падпалкоўніку Епіфанавау...".

З даклада бачна добрая праца паўстанцаў па дэзінфармацыі супраціўніка, Геншалы адзін раз і быў "цывільным начальнікам Лідскага павету".

Бой паміж маёнткамі Дубічы і Глыбокае

Вось як апісваў выправу з Вільні на Лідчыну афіцэр лейб-гвардзейскага Паўлаўскага палка Воранаў: "Збор рот у экспедыцыю не абцяжарыў адпраўлення, таму што быў самым кароткім; людзі не бралі з сабой ранцаў, а замест іх мяшкі з сухарамі, хлебам і самымі неабходнымі рэчамі, на арцельных вазы пакладлі катлы, крупы і розныя запасы. Афіцэры таксама не дазвалялі сабе запасацца нічым лішнім: лямец з скураной падушкі, лішняя пара ботаў ... былі іх адзіны камфортам. Праз тры гадзіны, атрад выступіў з казармаў, а ў 7 гадзін адпраўкаў цягніка, капітан Цімафееў распарадзіўся сцягнуць цягнік па яго камандзе, а на лакаматывы загадаў паставіць 5 выдатных стралкоў з зараджанымі стрэльбамі".

Нарбут не плановаў новых сутыкненняў, бо думаў, што на вялікі дзень (у 1863 г. 12 красавіка каталіцкі і 31 сакавіка ст. праваслаўны), улады не будуць пачынаць баявых дзеянняў. 7 красавіка атрад паўстанцаў знаходзіўся ў маёнтку Рачкоўшчына, адтуль пайшоў да Шчучына, дзе нейкі час стаяў лагерам, а далей праз Новы Двор перайшоў да Глыбокага, побач з Гарадзенскай пушчай.

Ужо 10 красавіка капітан Цімафееў на чале дзвюх рот Паўлаўскага лейб-гвардзейскага палка і паўсотні казакоў выйшаў з Ліды да Берштаў для пошуку Нарбута, 13 красавіка з той жа мэтай з Гародні высунаўся палкоўнік Вернер на чале трох рот Калужскага палка пяхоты, эскадрона Курляндскага палка ўланаў і сотні казакоў. Нарбут дазнаўшыся пра

гэтыя перасоўванні расійскіх войскаў разбурыў мост на рацэ Котры каля Берштаў і праз Пілоўню (Пілоўня - засценак на рацэ Нявіша, 10 км ад Новага Двара) накіраваўся да лагера ў Гарадзенскай пушчы.

Капітан Цімафееў 11 красавіка прыбыў у Бершты, тут рускімі войскамі быў павешаны салтис і пісарчук. Даручыўся сялян, Цімафееў даведаўся, куды пайшоў Нарбут: "... неўзабаве была атрымана інфармацыя, што каля вёскі Бершты мяцежнікі разабралі мост на рацэ Котры. Даведаўшыся пра гэта, начальнік атрада загадаў ротам паскорыць крок і разабраць хлеб на рукі з пакінутых фураманак, на надводы пасадзіць людзей з шанцавымі прыладамі для папраўкі моста, сам жа з 35 казакамі накіраваўся рыссю ў Бершты. ... мост ... аказваўся разбураны; палі моста засталіся ўцэласці, бэлькі былі надсечаны, а насціл скінуты і знесены плынню". Казакі перайшлі раку бродам, а салдаты па бэлькам моста і рускі атрад фарсіраваным маршам пайшоў на Пілоўню. "З роспытаў сялян ... нічога не было дамагчыся; ад іх увесь час мы атрымлівалі аднастаўны адказ: "Далі Буз, німа не ведаю". Аднак казакі даведзіліся, што ў фальварку Глыбокае Нарбут з ксяндзом Гарбачэўскім, прыводзілі да прысягі на вербаваных сялян, акрамя таго даведзіліся, што хэўра рушыла лясамі ў в. Дубічы". Ідучы следам, Цімафееў дагнаў атрад Нарбута і пачаў пошукі інсургентаў: спачатку войскі аглядзелі паўночную частку лесу, якая знаходзілася паміж Дубічамі і Глыбокым і не сустрэлі ў гэтай частцы лесу нікога, але салдаты дашлі да фальварка Дубічы абышарніка Янкоўскага, "пры аглядзе якога знойдзена ў свіраных велічэзная колькасць харчоў для разгаваня, бо гэта было на прырэадні Вялікадзя. Яўрэі шаптлі, што гэта прыгатавана для мяцежнікаў. Мітуся, якая зрабілася ў фальварку пры з'яўленні войскаў, прымушала мімаволі меркаваць, што паўстанцы толькі што яго пакінулі". Далей "капітан Цімафееў рашыўся аглядзець паўднёвую частку лесу ў ... баявым парадку. Толькі наш ланцуг пачаў надыходзіць да ўлеску, як быў сустрэты залпам; падпусціўшы нас на 30 крокаў, мяцежнікі далі яшчэ залп, які перайшоў у беглы агонь. Мясцежнікі стралялі, прыкрываючыся засекамі, складзенымі з напалову надсечаных дрэў. Яны так майстэрскі карысталіся гэтым, што іх практычна не было бачна, і нашым салдатам, даводзілася страляць на дымок". Пачаўся няроўны бой, аддзел паўстанцаў меў больш за 150 чалавек супраць 500 салдат, прычым занята пазіцыя ўсё ж не была зручнай для абароны. Пасля перастрэлкі паўстанцы хутка адступілі ў глыб лесу. "Перад ... быў спынены з-за густога лесу, з прычыны цемры і моцнай стомы людзей. У нас былі забіты: радавы Панькоў і Мацвееў; ранены ўнтар-афіцэры: Любімаў, Ліўвінаў і Радавыя; Малацілаў і Зальгін". Рускі атрад, які стаміўся ад 50-ці кіламетравага маршу і бою, заначавы ў суседнім Новым Двары.

(Працяг у наст. нум.)

Бітва Л. Нарбута пад Руднікамі.

* Друкуецца ў скарачаным варыянце. Поўны тэкст будзе надрукаваны ў часопісе "Лідскі летпісец" № 2 (62) за 2013 год.

У Пастаўскім раёне ўшанавалі памяць паўстанцаў

У Пастаўскім раёне актывісты Віцебскай вобласці ўшанавалі памяць загінулых у час паўстання 1863 года. Мерапрыемства было зладжана з нагоды смерці на шыбеніцы 22 сакавіка 1864 года Кастуся Каліноўскага, які быў публічна павешаны на гандлёвай плошчы Лукішкі ў Вільні.

На акцыі прысутнічалі прадстаўнікі Руху "За Свабоду", кампаніі "Гавары праўду", партыі БХД і іншыя. Актывісты ўсклалі кветкі да помніка, прачыталі ўрыўкі з "Лістоў зпад шыбеніцы" Кастуся

Каліноўскага, а таксама прысвечаныя яму вершы. Таксама паслухалі некалькі дакладаў пра мясцовых удзельнікаў паўстання і правялі віктарыну. Лепшыя знаўцы гісторыі паўстання і біяграфіі Кастуся Каліноўскага атрымалі ўзнагароды.

Як сказаў адзін з арганізатараў мерапрыемства, балгарын па нацыянальнасці, кардынатар Руху "За Свабоду" Хрыстафор Жэляпаў: беларусам уласцівы нігілізм, але хочацца, каб беларусы былі гаспадарамі сваёй зямлі.

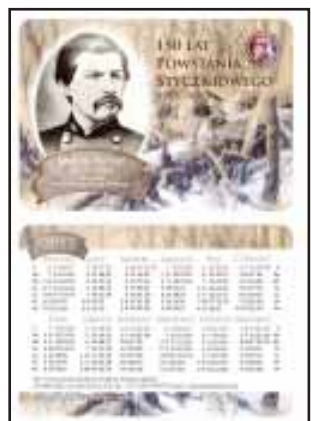
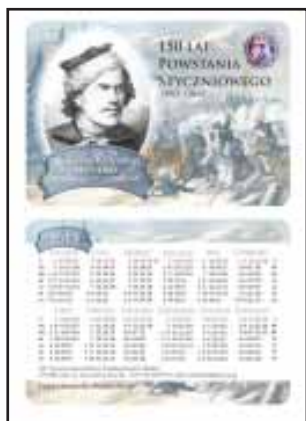
- Я сябе адчуваю грамадзянінам гэтай краіны. І я не збіраюся змяняць грамадзянства. І нават не збіраюся з'яз-

джаць у Балгарыю або кудысьці яшчэ. І я хачу, каб гэтая краіна была вольнай, незалежнай, самастойнай. І я тады буду сябе лепей адчуваць як грамадзянін. Таму я хачу, каб беларусы сталі гаспадарамі на сваёй зямлі. Мне будзе больш ўтульна.

Помнік у выглядзе крыжы з надмагільнай плітай быў усталяваны ў вёсцы Свірдуну Лынтупскага сельсавета на месцы гібелі паўстанцаў мясцовым ксяндзом у 1934 годзе. На пліце ледзь заўважна напісана па-польску: "Тут спачываюць парэшткі герояў, якія загінулі за свабоду Айчыны ў 1863 годзе".

Беларускае Радзій Рацыя.

Каляндарыкі да 150-годдзя паўстання

Таварыства польскай культуры на Лідчыне выпусціла каляндарыкі да 150-годдзя паўстання 1863-64 гг. На каляндарыках партрэты герояў паўстання Баляслава Колышкі і Людвіка Нарбута.

Наш кар.

ГЛЫБОКІ НАВУКОВЕЦ, АКТЫЎНЫ ЗБІРАЛЬНІК, ШЧЫРЫ ПАПУЛЯРЫЗАТАР ФАЛЬКЛОРУ

Да 75-годдзя беларускага фалькларыста і дырыжора *Уладзіміра Раговіча*

З Уладзімірам Іосіфавічам я пазнаёміўся ў 1988 годзе, калі ён працаваў у навукова-даследчай лабараторыі беларускага фальклору і дыялекталогіі, і калі я перайшоў працаваць з ІМЭФ АН Беларусі на філалагічны факультэт БДУ. Хочацца падзяліцца сваімі думкамі пра гэтую цікавую і незвычайную персону. Адрознілася ў вочы, што гэта чалавек справы і мае высокаразвітую чалавечую і нацыянальную годнасць, глыбока ведае не толькі вусную народную творчасць, але і народнае харавое мастацтва. Ён не дазваляў сябе прыніжаць і крыўдзіць, адрозніваў нахабніка на сваё месца.

Нарадзіўся Уладзімір Іосіфавіч Раговіч 23 сакавіка 1938 года у г.п. Парычы Светлагорскага раёна Гомельскай вобласці. Яго тата быў дваццаціпяцігадзішнікам, таму меў павагу ў жыхароў гэтага населенага пункта. Аднак як і многія ў той час хварэў на сухоты, і за некалькі гадоў да Другой Сусветнай вайны памёр. А Валодзя нарадзіўся ў такой сям'і, дзе любілі і ведалі народныя песні. Бацькі ўжо не было, а яго двухгадовы сын навучыўся спяваць беларускую народную песню "Пасею гурочкі".

Як гэта часта бывае, больш за ўсё песень на роднай мове ведаюць, як правіла, жанчыны. Бадай што так было і ў сям'і Раговічаў. Таму не дзіўна, што першыя песні на роднай мове Валодзя пачуў ад маці, Ульяны Афанасьевы. Дый дзякуючы маці, дзеці змаглі выраставаць у час вайны. Пасля вайны Валодзя закончыў сем класаў Парычскай школы.

У сярэдзіне 50-х гадоў Уладзімір пачаў працаваць інструктарам-масавіком у раённым Доме культуры ў Парычах, спяваў са сцэны беларускія народныя песні з вонкім тэатрам і стаў параможцам аднаго з раённых конкурсаў. І яго прыкметлі. Заўважыў таленавітага маладога хлопца выкладчык Гомельскага музычнага вучылішча імя М. Сакалоўскага Аляксей Лукомскі. Ён і

запрасіў паступаць ў гэтую вучэльню. У 1959 годзе па заканчэнні вучылішча Уладзімір Іосіфавіч атрымаў рэкамендацыю для паступлення ў Беларускаю дзяржаўную кансерваторыю імя А. Луначарскага на факультэт харавога дырыжыравання (клас народнага артыста БССР Аляксея Пятровіча Кагадзеева). Па заканчэнні кансерваторыі У. Раговіч, як піша яго жонка Наталля Мазурына ў біяграфічным накідзе пра У. Раговіча, "атрымаў накіраванне на працу ў Дзяржаўнай акадэмічнай харавай капэлы БССР на пасадзе дырыжора-хармайстара побач з Рыгорам Раманавічам Шырмам - гонар, які выпадаў нямногім. У двух дырыжораў - сталага і маладога - склаліся незвычайна цёплыя, шчырыя прафесійныя і асабістыя адносіны. Рыгор Раманавіч часта называў Уладзіміра "сынком".

У 1970 годзе вырашалася, хто ж замяніць Рыгора Раманавіча на яго пасадзе. І тут вялікую ролю адыграла характарыстыка, дадзеная У. Раговічу Шырмам. От як характарызаваў, па словах Н. Мазурынай, сівалосны дырыжор Уладзіміра Іосіфавіча: "Малады, таленавіты, любіць працягнуць кампазітару (дасканалае веданне вакалу, сармоніі і тонкае адчуванне музыкі сапраўды дазвалялі Уладзіміру Раговічу рабіць добрыя парадкі кампазітарам, што яны прызнавалі і называлі Уладзіміра Іосіфавіча сааўтарам)". Шырмаўская характарыстыка Раговіча аказалася самай лепшай (Рыгор Раманавіч характарызаваў таксама яшчэ двух прэтэндэнтаў на пасаду галоўнага дырыжора-хармайстара Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы БССР імя Р. Р. Шырмы, якой ён і кіраваў да 1982 года. Важна заўважыць, што ў час кіравання капэлай Раговічам у 1977 годзе на Усеаюзным конкурсе прафесійных харавых калектываў Дзяржаўная ака-

дэмічная харавая капэла БССР імя Р. Р. Шырмы ўпершыню заваявала званне "Лаўрэата" і заняла другое месца. Менавіта пры У. І. Раговічу капэла атрымала свае ганаровыя званні.

У сваёй творчай дзейнасці Уладзімір Іосіфавіч працягваў і развіваў традыцыі Р. Р. Шырмы: большую частку рэпертуару капэлы складалі беларускія народныя песні ў аранжыроўцы А. Багатырова, М. Гайваранскага, А. Грачанинава, А. Кошыца, М. Калесы і інш. (у т. л. "Пірапёлка", "Ой, загуду, загуду", "Гоман, гоман на вуліцы", "Нявестанька", "Зорка Венера"). Выконвала капэла, як піша Н. Г. Мазурына, і апрацоўкі беларускіх народных песень Уладзіміра Іосіфавіча: "Ой, сівы конь бяжыць", "Із далёкіх із краёў", "Мікіта", "Дробненькі дожджык", "А дзе ж тая крынічанька", "Ой, на Купалле, на Яна", "Камары гудуць". Работа ў капэле была важным і вельмі адказным перыядам у жыцці і творчай дзейнасці Уладзіміра Раговіча. Нездарма мне ён казаў: "Кіруючы людзьмі, трэба хадзіць як па брытве", то бок гэта вельмі складаная і тонкая праца, людзей шмат, і нялёгка кожнаму дагадзіць.

З 1982 г. выкладаў у Менскім педінстытуце, Пінскай педагагічнай вучэльні. З 1957 года Раговіч пачаў запісваць беларускія народныя песні, якіх сабраў больш за 3 тысячы. З запісаных ім песенных твораў асабліваю ўвагу звяртаюць на сябе 30 варыянтаў песні "Ой, жураўко, жураўко", якія ён запісаў у асноўным у паўднёвай частцы Беларусі, і, як успамінаецца, з вялікай ахвотай і любовасцю прайграваў іх на піяніна ў нас у лабараторыі беларускага фальклору.

У час працы ў лабараторыі пры філалагічным факультэце БДУ выйшлі ў свет наступныя яго кнігі: "Вянок беларускіх народных пе-

сень" (1988), "Песенны фальклор Палесся" у 3-х тамах (т. 1 - "Песні святочнага календара" (2001), т. 2 - "Вяселле" (2002)). Ён з'яўляўся ўкладальнікам музычных частак зборнікаў "Беларускі фальклор у сучасных запісах: Традыцыйныя жанры. Гомельская вобласць" (1989), "Песні і строі Піншчыны" (1994), з В. Ліцьвінкамі М. Раманюком, "Беларускі фальклор у сучасных запісах: Традыцыйныя жанры. Мінская вобласць" (1995).

Само сабой напрошваецца параўнанне паміж Уладзімірам Раговічам і Васілём Ліцьвінкам. Як першы, так і другі былі палешукамі. Праўда, Раговіч нарадзіўся на Гомельскім Палессі, Ліцьвінка ж - на Берыйскай. Як Уладзімір Іосіфавіч, так і Васіль Дзмітравіч былі моцна складзенымі і энергічнымі ад прыроды, упэўненымі ў сябе людзьмі, а таму і не дзіўна, што валодалі высокаразвітым пачуццём уласнай годнасці. Гэтыя два незвычайныя чалавекі з'яўляліся выдатнымі знаўцамі вуснай народнай творчасці беларускага народа, глыбокімі даследчыкамі духоўнай спадчыны нашых продкаў, актыўнымі збіральнікамі і прапагандыстамі беларускага фальклору. Адзін і другі валодалі вялікай працаздольнасцю, за месяц маглі зрабіць, бадай, больш таго, што іншым не пад сілу было выканаць і за некалькі месяцаў. Дый пра гэта сведчаць шматлікія ўзнагароды, ганаровыя граматы і інш. У багатай духоўнай культуры беларусаў і ў яе даследчыкаў яны чэрпалі ідэі для сваіх задум, наступных публікацый, навуковых праектаў. Можна сказаць, што культура нашых продкаў прыбаўляла ім моцны зарад энергіі. Як Раговіч, так і Ліцьвінка былі закаханымі ў песню беларускага народа і яго мову. Ніхто, здаецца, ў Беларусі так не любіў Палессе, палешукоў, іх песні і традыцыйную народную культуру, як Васіль Ліцьвінка і Уладзімір Раговіч.

А Ліцьвінка наогул быў вялікім патрыётам Палесся. Са мной, верагодна, многія згодзіцца. Васіль Дзмітравіч не раз гаварыў, што яго настаўнікамі былі Рыгор Шырма і Генадзь Цітовіч. І менавіта з іх дзейнасці ён і браў прыклад. Яму падабалася, напрыклад, калі Шырма размаўляў на беларускай літаратурнай мове, але з палескай фонікай. З Шырмам на канавана было сустрэцца на сваім жыццёвым шляху і У. І. Раговічу, як ужо згадвалася.

Такім чынам, Уладзімір Раговіч пакінуў вельмі значны, глыбокі след у беларускай навуцы і наогул духоўнай культуры. Песні, сабраныя і апрацаваныя У. І. Раговічам, будуць і далей радаваць людзей не толькі сінёвакояй Беларусі, але і іншых краін.

Анатоль Ліцьвіновіч.

Спроба рэцэнзіі

Новых кніжак табе, сябар!

У маёй хатняй бібліятэцы сярод іншых паэтычных зборнікаў ёсць і кнігі жабінкаўскіх твораў Алеся Каско і Васіля Сахарчука. Іх, дастаткова таленавітых паэтаў, я ведаў асабіста. А вось яшчэ з адным прадстаўніком літаратурнай Жабінкаўшчыны я пазнаёміўся ўжо завочна, дзякуючы ягонай кніжцы вершаў "Голас", якую даслаў мне з Украіны мой сябар, ровенскі мастак Мікола Пашкоўскі. Аўтар даслаў мне кнігі Васіль Гадулька, на вялікі жаль, не пабачыў свайго першага зборніка, бо заўчасна адышоў у свет іншы. Ды не ў нябыт, бо вершы паэта настолькі дасканалыя і глыбокія, што яны не толькі ў нейкай ступені вартасна папоўнілі скарбніцу беларускай паэзіі, але і па сённяшні дзень вымушаюць аматараў паэтычнага слова шчыра шкадаваць, што Васільева творчасць перарвалася так рана. Адно ўспрымаецца без сумнення: вершам Васіля Гадулька, як і яму самому, ужо суджана жыць сярод нас доўга-доўга.

Не, і сапраўды жабінкаўскае паветра, па ўсяму бачна, станоўча ўплывае на тых, хто ад нараджэння з малаком маці і з Боскага дабраслаўлення быў адораны літаратурнымі здольнасцямі, якія і сталі потым сэнсам іхняга далейшага жыцця. А кажу так таму, што мой хатні кніжны збор папоўніўся яшчэ адной паэтычнай кніжкай, на гэты раз Аляксея Ганчука, усё з таго ж невялічкага гарадка на Берасцейшчыне з мілагучнай назвай Жабінка.

І гэтага чалавека я ведаў асабіста, нават двойчы працаваў з ім: спачатку ў маладзечанскай райгазете "Сельскае жыццё", пазней - у івацэвіцкай незалежнай "Газете для вас". Без перабольшвання скажу: гэта было прыемнае супрацоўніцтва, дзякуючы якому з задавальненнем чытаў надрукаваныя ў газетах невялічкія памеры, але даволі глыбокія па думцы вершы Аляксея. Асабліва падабаліся лірычныя радкі, змешчаныя ў якасці падтэкставак пад ягонымі ж фотаэцюдамі. Тут трэба зазначыць, што ў Аляксея Ганчука вельмі ўдала спалучаліся захопленне паэзіяй і занятка фатамастацтвам, што сведчыць пра сапраўдную паэтычную натуру чалавека.

Першую кніжку вершаў А. Ганчука з загаловак назвай "Белы ганак" я, як кажуць у такіх выпадках, літаральна праглынуў, настолькі яе смест авалодаў мною сваёй шчырасцю і прастасцю, уменнем паэта ўбачыць у нашым

шматбаковым і супярэчлівым жыцці тое галоўнае, што і робіць, ці заклікае рабіць, наша зямное існаванне больш чалавечным і годным.

Я не літаратурны крытык, ніколі не рэцэнзаваў анічых кніжак, бо лічу, што гэта справа спецыялістаў, але мяне настолькі ўсхвалявалі многія з тых 105-ці вершаў, якія склалі першую кніжку Аляксея Ганчука, што прымусілі ўзяцца за гэты артыкул. А кранулі яны мяне сваёй пывучасцю, дакладнай назіральнасцю за навакольным жыццём, уменнем вобразна выказаць тую ці іншую думку. Ну як, скажыце, можна застацца абьякавым да такіх радкоў:

*Хто спяшаецца ў храм,
той не вернік яшчэ -
Вернік той, чыё слова
гучыць як малітва.*

Міжволі тут успамінаецца біблейскае: "Напачатку было слова..." Ці вось яшчэ чатыры радкі з верша А. Ганчука:

*Граю. Бо люблю страляніну
І зыркаю з замілаваннем,
Як палька лятаўскім раннем
У печы сухая драўніна.*

Скажыце, хто з нас, каму пашчасціла нарадзіцца і жыць у вёсцы, не назіраў з задуманасцю і замілаваннем, як страляюць у грубы сухія бярозавыя дровы і не атрымліваў асалоду ад тых мірных стрэлаў і таго чароўнага цяпла, якія нават нас, падлеткаў, натхнялі, калі не на вершы, дык на нейкі лірычны-летуценны стан душы і дарослую задуманасць над сэнсам свайго зямнога існавання?

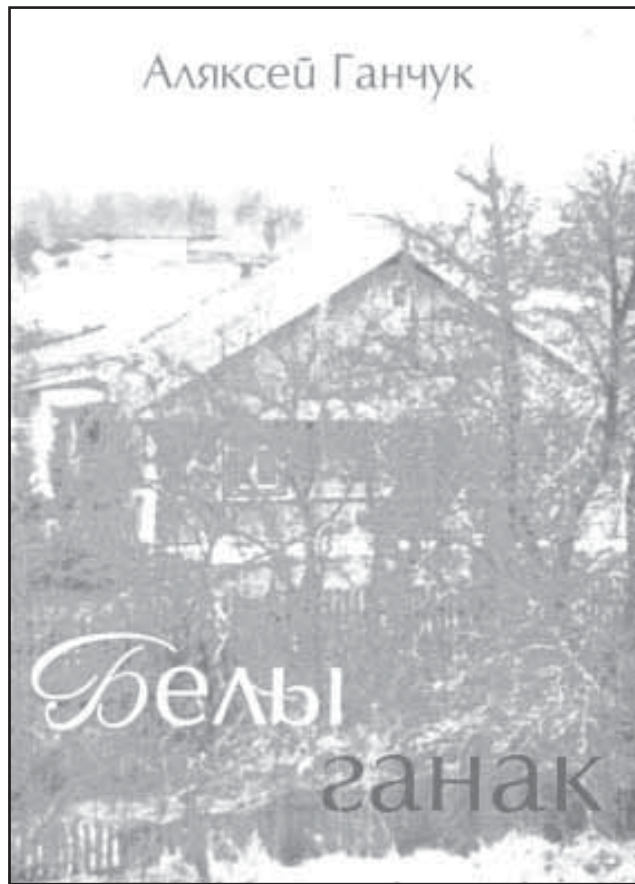
Аляксей Ганчук тонка адчувае і гэтак жа тонка апявае нашу беларускую прыроду і усё жывое ў ёй. Вось як гучыць адзін з такіх вершаў - дакладна і нават ласкава:

*Прачнуўся чмель
на нізкарослай мяце,
Зайграў вясёлкай
свежы небакрый,
І сонца атуляе родны край,
Як мацёрка -
калыску немаўляці.*

Або вось у вершы побач:

*Заплакала кнігаўка. Плача
Пра долю сваю, не іначай.
Услухацца ў голас тужлівы -
І свет распознае, мажліва.*

Шчыра, кранальна ўспамінае паэт свае юначыя каханне, якое, як вядома, не смест авалодаў мною сваёй шчырасцю і прастасцю, уменнем паэта ўбачыць у нашым

ным сумам ён гаворыць у сваім чатырохрадковым вершы "Расстанне":

*Наша вогнішча тлее, згасае,
Ты зааджаеяшся жыць без яго.
Гэта ноч*

*беспрасветна глухая:
Больш не ўбачым адзін аднаго.*

Не адно прырода і каханне натхняюць А. Ганчука на паэзію. Глыбока трываюць яго сацыяльныя праблемы, якія, нягледзячы на высылкі многіх людзей, усё больш адоўваюць нас, асабліва што тычыцца жыцця нашых маленькіх вёсак. З болей у сэрцы гэтак піша паэт:

*Каітан сканянеў. Як жыціцё.
Дрымота, і вечар пажоўкы.
Хацінаў забітыя вокны.
Калодзеж. Парожні. Асцё...*

Альбо возьмем гэты верш:
*Хворыя духам
мармычуць пад плотам.
Гінуць не горшыя ў краі сыны.
Дзеці ў прытулках,
падлеткі за дротам,
Хто вам сказаў,
што жывем без вайны?..*

Немагчыма ў кароткай рэцэнзіі адлюстраваць літаратурную і грамадзянскую каштоўнасць вершаў са зборніка "Белы ганак". Іх трэба абавязкова прачытаць, каб пераканацца, што, як ужо і згадана раней паэты Жабінкаўшчыны, Аляксей Ганчук зрабіў упэўненыя крокі ў краіну пад назвай Паэзія. Пры некаторых

недасканаласцях і спрошчанасцях, якіх пазбягае далёка не кожны паэт, ён удала ўліўся, ці ў рэшце рэшт, спрабуе ўліцца і, трэба сказаць, небеспаспяхова, у жыватворную плынь беларускай паэзіі, а значыць, так ці інакш узбагачае яе сваім уласным разуменнем і асэнсаваннем жыцця і ўменнем павойму выказаць паэтычным радком тую ці іншую думку, сваё бачанне свету. А гэта і абнадзейвае, мацуе наша спадзяванне ў тым, што аматары паэзіі дачакаюцца новых вершаў Аляксея Ганчука, з цягам часу возьмуць у рукі новы ягоны зборнік, выдадзены на гэты раз не за ўласны кошт і не гэтакім невялічкім накладам у 90 асобнікаў, а дзяржаўным выдавецтвам, чаго аўтар, на мой погляд, ужо заслугоўвае.

На гэта спадзяецца, працягваючы свой літаратурны пошук, і сам Аляксей, пра што сведчаць яго наступныя радкі:
*Ды кажуць,
нельга скардзіцца на лёс.
З надзеяй
адчыняю ранкам дзверы,
Каб новы дзень
жаданне жыць прынес...*

Няхай жа кожны новы дзень разам з жадааннем жыць прыносіць Аляксею Ганчуку і новыя ўзнёсныя вершы, а кожны пражыты год - новыя кніжкі вершаў. І не інакш!

*Мікалай Рымач,
г. Івацэвічы.*

**У Гародні прэзентавалі
"Новы замак"**

Вечарына, прысвечаная выхаду літаратурнага альманаха "Новы замак", адбылася 21 сакавіка ў канферэнц-зале Гарадзенскай абласной бібліятэкі імя Я. Карскага, што месціцца ў адметным гістарычным месцы - у Новым зам-

жанру альманаха, у якім павінны прысутнічаць новыя імёны, якіх там багата.

Ён прадугледжвае разнастайнасць імёнаў. Пры самым беглым пераглядзе нашага альманаха, ён робіць добрае ўражанне багаццем імёнаў.

Імёны - гэта людзі, якіх мы нават ведаем, але ў дадзеным выпадку адкрываем іх з нечаканага боку, як аўтараў публікацый у гарадзенскім альманаху. І таму імёны, імёны, імёны - вось, што важна для альманаха.

Вядоўцай вечарыны была даследчыца і выкладчыца Ала Петрушкевіч.

З прамовай выступіў Ігар Жук, у аўтарскім выкананні прагучалі вершы Дануты Бічэль, Мечыслава Курыловіча, Ганны Аўчыннікавай, Анатоля Брусевіча.

Студэнты-філолагі ўніверсітэта імя Янкі Купалы падрыхтавалі дэкламацыю твораў гарадзенскіх літаратараў - іх выступ стаў прыемным сюрпрызам для ўсіх прысутных. Яны як найбольш актыўныя ўдзельнікі вечарыны заслужана атрымалі прэзенты ад кампаніі "Будзьма беларусамі", пры падтрымцы якой адбылася імпрэза.

У альманаху змясцілі свае творы як звестыя аўтары, так і не вядомыя шырокаму колу чытачоў. Асобныя гарадзенскія паэты на

старонках альманаха спрабуюць сябе ў прозе. Сярод 21 аўтара ёсць твор ужо адыйшоўшага ў іншы свет Юрыя Гумянока.

А гарадзенскія літаратары ўжо задумваюць працу над чарговым, гадавым альманахам.

*Якуб Сушчыньскі,
Беларускае Радыё Рацяца.*

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік**Рэдакцыйная калегія:**

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Юрась Каласоўскі, Юля Карчагіна, Леакадзія Мілаш, Максім Новік, Язэп Палубятка, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbn-mova.by/>

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 25.03.2013 г. у 10.00. Замова № 682.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес. - 4450 руб., 3 мес. - 13350 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by